

ՏԵՂԵԿԱՆՔ

«ԱՆՁԻ ՖՈՒՆԿՑԻՈՆԱԼՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՄԱՍԻՆ» ՕՐԵՆՔԻ ՓՈՓՈԽՎՈՂ ՀՈԴՎԱԾՆԵՐԻ

Հոդված 3. Օրենքում օգտագործվող հիմնական հասկացությունները

1. Սույն օրենքում օգտագործվում են հետևյալ հիմնական հասկացությունները.

1) **հաշմանդամություն ունեցող անձ՝** ըստ «Հաշմանդամություն ունեցող անձանց իրավունքների մասին» օրենքի.

2) **միջավայրային արգելքներ՝** ըստ «Հաշմանդամություն ունեցող անձանց իրավունքների մասին» օրենքի.

3) **անձի ֆունկցիոնալության գնահատում՝** օրենքով և այլ իրավական ակտերով սահմանված կարգով իրականացվող գործընթաց, որն իրականացվում է անձի առողջական խնդիրների, գործունեության ու մասնակցության և միջավայրային արգելքների գնահատման հիման վրա անձին որպես հաշմանդամություն ունեցող անձ ճանաչելու կամ մերժելու, անձի ֆունկցիոնալության սահմանափակման աստիճանը որոշելու և **(կամ)** անհատական կարիքներին համարժեք սոցիալական ծառայությունները որոշելու նպատակներով.

4) **ֆունկցիոնալության գնահատման համակարգ՝** անձի ֆունկցիոնալության գնահատմանը, ծառայությունների անհատական ծրագրով նախատեսված միջոցառումների իրականացմանն ուղղված պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, կազմակերպությունների, ֆիզիկական անձանց կողմից իրականացվող գործառույթների (լիազորությունների) ամբողջությունը.

5) **անձի ֆունկցիոնալության սահմանափակում՝** օրգանիզմի ֆունկցիաների և մարմնի կառուցվածքի, գործունեության և մասնակցության, միջավայրային գործոնների ազդեցության համատեքստում անձի հասարակական կյանքին մասնակցելու կարողության սահմանափակումը.

ա. մարմնի կառուցվածք (Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպության (այսուհետ՝ ԱՀԿ) ֆունկցիաների միջազգային դասակարգման (այսուհետ՝ ՖՄԴ) «s» ծածկագրեր)՝ մարմնի անատոմիական մասեր, ինչպիսիք են օրգանները, վերջույթները և դրանց բաղադրիչները,

բ. օրգանիզմի ֆունկցիաներ (ԱՀԿ ՖՄԴ «b» ծածկագրեր)՝ օրգան համակարգերի ֆիզիոլոգիական ֆունկցիաներ (ներառյալ հոգեկան (մտավոր) ֆունկցիաները),

գ. գործունեություն և մասնակցություն (ԱՀԿ ՖՄԴ «d» ծածկագրեր)՝ սովորելու և գիտելիքները կիրառելու, ընդհանուր առաջադրանքները կատարելու, հաղորդակցվելու, տեղաշարժվելու, ինքնասպասարկման, կենցաղը կազմակերպելու,

միջանձնային հարաբերություններ ստեղծելու, կրթություն ստանալու, աշխատելու (երեխաների համար՝ խաղալու) և այլ ունակությունների (կարողությունների) և հնարավորությունների համակցություն,

դ. միջավայրային գործոններ (ԱՀԿ ՖՄԴ «e» ծածկագրեր)՝ ըստ «Հաշմանդամություն ունեցող անձանց իրավունքների մասին» օրենքի.

6) **ծառայությունների անհատական ծրագիր (ԾԱԾ)**՝ անձի ֆունկցիոնալության գնահատման արդյունքներով մշակված փաստաթուղթ, որը ներառում է գնահատվող անձի սոցիալական ներառմանն ուղղված միջոցառումներն ու ծրագրերը.

7) **ուղեգրում**՝ անհրաժեշտ կլինիկական տվյալների, լաբորատոր-գործիքային ախտորոշիչ հետազոտությունների արդյունքների հիման վրա բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող կազմակերպության կողմից անձի ֆունկցիոնալության գնահատման ենթակա լինելու հավաստում, որից հետո տրվում է ուղեգիր.

8) **ամփոփագիր**՝ ներկայացված բժշկական փաստաթղթերի, Կառավարության որոշմամբ սահմանված ինքնագնահատման հարցաշարի և այլ տեղեկատվության հիման վրա մշակված՝ անձի ֆունկցիոնալության նկարագիր.

9) **դիտարկում**՝ տեսչական մարմնի կողմից անձի ֆունկցիոնալության գնահատման՝ օրենսդրությամբ սահմանված պահանջների խախտումների կանխարգելման և բացահայտման նպատակով իրականացվող գործողությունների ամբողջություն.

10) **դիտարկվող սուբյեկտ**՝ անձի ֆունկցիոնալության գնահատմանը ներգրավված՝ անձի ֆունկցիոնալության գնահատման ոլորտում Կառավարության լիազորած պետական կառավարման մարմնի, Միասնական սոցիալական ծառայության (այսուհետ՝ անձի ֆունկցիոնալության գնահատման ոլորտում իրավասու պետական մարմին) աշխատակիցներ, այդ թվում՝ ֆունկցիոնալության գնահատման հանձնաժողով կամ հանձնաժողովի անդամ, բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող կազմակերպություն.

11) **դիտարկվող օբյեկտ**՝ կոնկրետ անձի կապակցությամբ իրականացված ֆունկցիոնալության գնահատում:

(3-րդ հոդվածը լրաց. 12.05.25 ՀՕ-105-Ն)

Հոդված 7. Անձի ֆունկցիոնալության գնահատումը

1. Անձի ֆունկցիոնալության գնահատման արդյունքներով անձը (երեխան) ճանաչվում է հաշմանդամություն ունեցող կամ չի ճանաչվում, որոշվում է նրա ֆունկցիոնալության սահմանափակման աստիճանը՝ թեթև, միջին, ծանր, խորը:

Ֆունկցիոնալության սահմանափակման աստիճանի հիման վրա մշակվում է ծառայությունների անհատական ծրագիրը: Ֆունկցիոնալության սահմանափակման աստիճանի հիման վրա մշակված ծառայությունների անհատական ծրագիրը կարող է փոփոխվել (լրացվել) կառավարության կողմից սահմանված դեպքերում և կարգով: Ծառայությունների անհատական ծրագրում փոփոխություն (լրացում) կատարելու դեպքում ֆունկցիոնալության գնահատում չի իրականացվում:

2. Ֆունկցիոնալության սահմանափակման միջին կամ ծանր կամ խորը աստիճան սահմանելու դեպքում անձը ճանաչվում է հաշմանդամություն ունեցող:

3. Անձի ֆունկցիոնալության սահմանափակման աստիճանը որոշվում է ֆունկցիոնալության գնահատման չափորոշիչներին համապատասխան:

4. Անձի ֆունկցիոնալության գնահատումն իրականացվում է այդ նպատակով ստեղծված էլեկտրոնային համակարգի միջոցով՝ վարչական վարույթի էլեկտրոնային գործի հիման վրա: Վարչական ակտն ընդունվում է ինքնաշխատ՝ առանց ստորագրության:

5. Անձի ֆունկցիոնալության գնահատումն իրականացվում է՝

1) անձի կամ նրա օրինական ներկայացուցչի դիմումի հիման վրա.

ա. հաշմանդամություն ունեցող անձ (երեխա) ճանաչելու,

բ. անձի ֆունկցիոնալության սահմանափակման աստիճանը որոշելու,

գ. հաշմանդամության ժամկետը լրանալու,

դ. անձի առողջական վիճակի փոփոխության,

ե. անձի ֆունկցիոնալությունը գնահատող հանձնաժողովների կայացրած որոշումը (վարչական ակտը) բողոքարկելու,

զ. ծառայությունների անհատական ծրագիր կազմելու կամ դրանում փոփոխություն (լրացում) կատարելու,

է. անձի մասնագիտական աշխատունակության կորստի աստիճանը որոշելու,

ը. հաշմանդամության պատճառական կապը որոշելու,

թ. ժամանակավոր անաշխատունակության ժամկետը երկարաձգելու,

ժ. մահվան պատճառական կապը որոշելու դեպքերում.

2) լիազոր մարմնի և անձի ֆունկցիոնալության գնահատման ոլորտում իրավասու պետական մարմնի նախաձեռնության, այդ թվում՝ տեսչական մարմնի ներկայացրած միջնորդագրի հիման վրա (վարչական ակտի իրավաչափությունը գնահատելու համար).

3) դատարանի որոշման կամ վճռի հիման վրա:

5.1. Անձին ֆունկցիոնալության գնահատման, բացառությամբ մահվան պատճառական կապը որոշելու դեպքի, ուղեգրում է բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող կազմակերպությունը՝ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:

5.2. Անձի ֆունկցիոնալության գնահատման դիմումին և անձի ֆունկցիոնալության գնահատման ուղեգրին ներկայացվող պահանջների ստուգումն

ու ամփոփագրի մշակումն իրականացնում է անձի ֆունկցիոնալության գնահատման ոլորտում իրավասու պետական մարմինը:

6. Անձի ֆունկցիոնալության գնահատման արդյունքներով գնահատող հանձնաժողովն ընդունում է որոշում՝ վարչական ակտ:

7. Վերականգնման հեռանկարի բացակայության կանխատեսումով ֆունկցիոնալության սահմանափակումների դեպքում հաշմանդամությունը սահմանվում է անժամկետ:

(7-րդ հոդվածը փոփ., լրաց. 08.12.22 ՀՕ-533-Ն, լրաց. 13.09.23 ՀՕ-276-Ն, խմբ., լրաց. 12.05.25 ՀՕ-105-Ն)
(08.12.22 ՀՕ-533-Ն օրենքն ունի անցումային դրույթ)

Հոդված 8. Անձի ֆունկցիոնալությունը գնահատող մասնագետների ռեեստրը և գնահատող հանձնաժողովը

1. Անձի ֆունկցիոնալությունը գնահատելու համար ձևավորվում է անձի ֆունկցիոնալությունը գնահատող մասնագետների ռեեստր (այսուհետ՝ մասնագետների ռեեստր): Մասնագետների ռեեստրը անձի ֆունկցիոնալությունը գնահատող մասնագետների տվյալների էլեկտրոնային բանկ է, որի հիմնական նպատակն է ապահովել անձի ֆունկցիոնալությունը գնահատող մասնագետների պատահական ընտրությունը:

2. Մասնագետների ռեեստրից ավտոմատացված համակարգը պատահական ընտրության սկզբունքով էլեկտրոնային վիճակահանության արդյունքով ձևավորում է գնահատող հանձնաժողովներ, որոնք Հայաստանի Հանրապետության ողջ տարածքում իրականացնում են վարչարարություն: Գնահատող հանձնաժողովների համար վերադաս մարմին է անձի ֆունկցիոնալության գնահատման ոլորտում իրավասու պետական մարմինը: Գնահատող հանձնաժողովների կազմում ընդգրկվում են՝

1) օրգանիզմի ֆունկցիաները և մարմնի կառուցվածքը գնահատող մասնագետներ.

2) անձի գործունեությունը և մասնակցությունը գնահատող մասնագետներ:

3. Գնահատող հանձնաժողովները՝

1) գնահատում են անձի ֆունկցիոնալությունը.

2) կազմում են ծառայությունների անհատական ծրագիրը.

3) անձին ճանաչում են հաշմանդամություն ունեցող կամ չեն ճանաչում.

4) որոշում են անձի ֆունկցիոնալության սահմանափակման աստիճանը.

~~5) ֆունկցիոնալության գնահատման համար դիմած անձանց անհրաժեշտության դեպքում ուղեգրում են լրացուցիչ հետազոտությունների և (կամ) անձի ֆունկցիոնալության գնահատման ոլորտում որոշումների կայացման համար~~

~~անհրաժեշտ տեղեկություններ, այդ թվում՝ անձնական տվյալներ ստանալու նպատակով հարցումներ են կատարում տարբեր մարմիններ և կազմակերպություններ: 5) Ֆունկցիոնալության գնահատման համար դիմած անձանց վերաբերյալ, անհրաժեշտության դեպքում, ֆունկցիոնալության գնահատման ոլորտում որոշումների կայացման համար անհրաժեշտ տեղեկությունների, այդ թվում՝ անձնական տվյալների ստացման նպատակով հարցումներ են կատարում տարբեր մարմիններ և կազմակերպություններ:~~

Վերջիններս տեղեկությունը տրամադրում են հարցման օրվանից հետո՝ 5 աշխատանքային օրվա ընթացքում.

6) որոշում են հաշմանդամության պատճառական կապը.

7) որոշում են մահվան պատճառական կապը.

8) որոշում են անձի մասնագիտական աշխատունակության կորստի աստիճանը՝ կապված աշխատանքային պարտականությունների կատարման կամ մասնագիտական հիվանդության հետ.

9) որոշում են կայացնում ժամանակավոր անաշխատունակության ժամկետը երկարաձգելու վերաբերյալ.

10) մասնակցում են ֆունկցիոնալության գնահատում անցած անձանց տեղեկատվական շտեմարանի ստեղծմանը.

11) իրականացնում են օրենքով սահմանված այլ լիազորություններ:

4. Անձի ֆունկցիոնալության գնահատման ոլորտում իրավասու պետական մարմինների գործունեության ֆինանսավորումն իրականացվում է պետական բյուջեի միջոցների և օրենքով չարգելված այլ միջոցների հաշվին:

(8-րդ հոդվածը լրաց. 08.12.22 ՀՕ-533-Ն)

(08.12.22 ՀՕ-533-Ն օրենքն ունի անցումային դրույթ)

Հոդված 10. Ծառայությունների անհատական ծրագիրը

1. Ծառայությունների անհատական ծրագիրը կազմում է գնահատող հանձնաժողովը՝ սույն օրենքով և այլ իրավական ակտերով սահմանված պահանջներին համապատասխան:

2. Ծառայությունների անհատական ծրագիրը պետք է ուղղված լինի հասարակական կյանքի բոլոր ոլորտներում հաշմանդամություն ունեցող անձանց լիարժեք և արդյունավետ մասնակցությունը խթանելուն: Այն ~~կազմվում է անձի ֆունկցիոնալության գնահատման հիման վրա և~~ կապված է առողջապահության, կրթության, զբաղվածության, սոցիալական ապահովության միջոցների, բուժական և վերականգնողական ծառայությունների (ներառյալ աջակցող միջոցները), ինչպես նաև իրավական ակտերով նախատեսված այլ միջոցառումների հետ: Ծառայությունների անհատական ծրագիրը պետք է հաշվի առնի հաշմանդամություն ունեցող կանանց և աղջիկների՝ սեռով, ինչպես նաև հաշմանդամություն ունեցող

երեխաների՝ տարիքային առանձնահատկություններով պայմանավորված հատուկ կարիքները:

3. Ծառայությունների անհատական ծրագիրն ունի երաշխավորական բնույթ՝ անձը կամ նրա օրինական ներկայացուցիչն իրավունք ունի հրաժարվելու ինչպես ծառայությունների անհատական ծրագրի իրականացումից՝ ամբողջությամբ, այնպես էլ դրանում ընդգրկված որևէ միջոցառման իրականացումից:

4. Ծառայությունների անհատական ծրագրում ընդգրկված միջոցառումների իրականացումը կազմակերպում և դրանք իրականացնում են օրենսդրությամբ նախատեսված համապատասխան մարմինները (անձինք, կազմակերպությունները, հիմնարկները)՝ սույն օրենքով, այլ օրենքներով և իրավական ակտերով սահմանված դեպքերում, կարգով և ժամկետներում:

5. Ծառայությունների անհատական ծրագրում ներառված՝ Հայաստանի Հանրապետության պետական բյուջեից ֆինանսավորվող միջոցառումների արդյունքները (արդյունավետությունը) գնահատում է լիազոր մարմինը:

6. Ծառայությունների անհատական ծրագրով նախատեսված միջոցառումների ֆինանսավորումն իրականացվում է Հայաստանի Հանրապետության պետական բյուջեի և օրենքով չարգելված այլ աղբյուրների միջոցների հաշվին:

Հոդված 12. Անձի ֆունկցիոնալության գնահատման ոլորտի տեղեկատվական շտեմարանը

1. Անձի ֆունկցիոնալության գնահատման, ծառայությունների անհատական ծրագրով նախատեսված միջոցառումների իրականացման նկատմամբ վերահսկողության, վիճակագրական և հետազոտական աշխատանքներ իրականացնելու նպատակով լիազոր մարմինը ստեղծում և կառավարում է, իսկ Միասնական սոցիալական ծառայությունը տվյալները մուտքագրում է անձի ֆունկցիոնալության գնահատման ոլորտի տեղեկատվական շտեմարան (այսուհետ՝ տեղեկատվական շտեմարան):

2. Տեղեկատվական շտեմարանը ֆունկցիոնալության գնահատում անցած անձանց անձնական տվյալների, գնահատման արդյունքների և **երաշխավորված ցուցված** ծառայությունների, անձի ֆունկցիոնալության գնահատման համակարգի ապահովմանն ու բարելավմանն ուղղված գործունեությանը վերաբերող ոչ անձնական տվյալների ամբողջությունն է:

3. Տեղեկատվական շտեմարանի սպասարկումը և վարումն իրականացնում է Կառավարության լիազորած կազմակերպությունը:

4. Սույն օրենքում «անձնական տվյալների մշակում» հասկացությունը կիրառվում է «Անձնական տվյալների պաշտպանության մասին» օրենքում կիրառվող իմաստով:

5. Ֆունկցիոնալության գնահատում անցած անձանց անձնական տվյալները, ներառյալ մարմնի կառուցվածքին, օրգանիզմի ֆունկցիաներին, անձի

գործունեությանը և մասնակցությանը, միջավայրային գործոններին վերաբերող «Անձնական տվյալների պաշտպանության մասին» օրենքով սահմանված հատուկ կատեգորիայի տվյալները սույն օրենքով նախատեսված դեպքերում մշակվում են առանց ֆունկցիոնալության գնահատում անցնող անձի համաձայնության:

6. Տեղեկատվական շտեմարանը մշակվում է՝

1) անձի ֆունկցիոնալության գնահատման գործընթացը (դիմում, փաստաթղթերի հավաքում և ուսումնասիրություն, գնահատման արդյունքների գնահատում, ծառայությունների ~~երաշխավորում~~ ցուցում, մատուցում և այլն) առցանց եղանակով կազմակերպման,

2) անձի ֆունկցիոնալության վերաբերյալ միասնական ձևաչափով անհրաժեշտ տեղեկատվության հավաքման,

3) տարբեր գերատեսչությունների միջև անձի ֆունկցիոնալության գնահատմանն առնչվող տվյալների ինքնաշխատ փոխանակման,

4) ֆունկցիոնալության գնահատում անցած անձանց ~~երաշխավորված~~ ցուցված և մատուցված ծառայությունների վերաբերյալ տեղեկատվության հավաքման,

5) անձի ֆունկցիոնալության գնահատման համակարգի գործունեության պլանավորման, համակարգման, գնահատման,

6) մատուցված ծառայությունների որակի և արդյունավետության գնահատման նպատակներով:

7. Տեղեկատվական շտեմարանում կարող են ներառվել հետևյալ անձնական, ներառյալ հատուկ կատեգորիայի տվյալները.

1) անձի անունը, ազգանունը, հայրանունը.

2) ծննդյան օրը, ամիսը, տարին.

3) սեռը.

4) քաղաքացիությունը.

5) ազգությունը.

6) հանրային ծառայությունների համարանիշը կամ հանրային ծառայությունների համարանիշ չունենալու վերաբերյալ տեղեկանքի համարը կամ անձնագրի (նույնականացման քարտի) համարը և սերիան կամ ծննդյան վկայականի համարը կամ կացության վկայականի համարը, իսկ օտարերկրյա քաղաքացիների դեպքում՝ անձը հաստատող փաստաթղթի համարը.

7) հաշվառման և փաստացի բնակության վայրերը, հեռախոսի համարը, առկայության դեպքում՝ նաև էլեկտրոնային փոստի հասցեն.

8) ընտանեկան կարգավիճակը, ընտանիքի կազմը, օրինական ներկայացուցիչների՝ ծնողների (այդ թվում՝ որդեգրողների), խնամակալների և հոգաբարձուների հետ կոնտակտային տվյալները.

9) կրթության վերաբերյալ տեղեկությունը.

10) զբաղվածության (աշխատանքի) վերաբերյալ տեղեկությունը.

11) սոցիալական կարգավիճակը:

8. Տեղեկատվական շտեմարանում անձնական տվյալները պաշտպանվում են «Անձնական տվյալների պաշտպանության մասին» օրենքով սահմանված կարգով:

9. Տեղեկատվական շտեմարանի տեխնիկական բնութագրերը պետք է համապատասխանեն էլեկտրոնային ծառայությունների մատուցման կամ գործողությունների կատարման համար օգտագործվող էլեկտրոնային համակարգերի անվտանգության, փոխգործելիության և տեխնիկական ընդհանուր պահանջներին ու նորմերին:

10. Առանց անձի համաձայնության տեղեկատվական շտեմարանում առկա տվյալները կարող են փոխանցվել պետական մարմինների միջև օրենսդրությամբ նախատեսված դեպքերում և կարգով:

10²¹ Տեղեկատվական շտեմարանում առկա տվյալները կարող են փոխանցվել անձնական տվյալների ապանձնավորմամբ՝ լիազոր մարմնի հետ համագործակցության պայմանագիր կամ հուշագիր կնքած կազմակերպություններին պետական կառավարման համակարգի կամ տեղական ինքնակառավարման մարմիններին՝ վիճակագրական և հետազոտական աշխատանքների իրականացման, ծրագրերի մշակման կամ մատուցվող ծառայությունների արդյունավետության գնահատման նպատակով: Եթե անձնական տվյալների ապանձնավորումն օրյեկտիվորեն թույլ չի տալիս իրականացնել սույն մասում թվարկված փոխանցման նպատակը, ապա շտեմարանում առկա տվյալների փոխանցումն իրականացվում է առանց անձնական տվյալների ապանձնավորման: Լիազոր մարմնի կողմից տեղեկատվական շտեմարանում առկա անձնական տվյալների փոխանցում ներառող համագործակցությունն իրականացվում է՝ հաշվի առնելով «Անձնական տվյալների պաշտպանության մասին» օրենքի 14-րդ հոդվածի պահանջները:

11. Տեղեկատվական շտեմարանի գործունեությունը հիմնվում է հետևյալ սկզբունքների վրա՝

1) տեղեկության միասնականություն («մեկ լեզվով» խոսելու հնարավորություն).

2) տեղեկության հասանելիություն տեղեկատվական շտեմարանի բոլոր իրավասու օգտագործողներին՝ իրենց լիազորությունների շրջանակներում.

3) տեղեկության պաշտպանվածություն:

12. Տեղեկատվական շտեմարանում հավաքված տեղեկությունը կարող է կիրառվել վիճակագրական տվյալներ հրապարակելու, մշտադիտարկումներ, ուսումնասիրություններ, վերլուծություններ կատարելու, անձի ծառայությունների մատուցման գործընթացը կազմակերպելու և զարգացնելու նպատակով:

13. Տեսչական մարմնին տրվում է հասանելիություն տեղեկատվական շտեմարանին այն ծավալով, որն անհրաժեշտ է սույն օրենքով սահմանված վերահսկողական գործառնություններն իրականացնելու համար:

(12-րդ հոդվածը խմբ. 24.10.24 ՀՕ-424-Ն, լրաց. 12.05.25 ՀՕ-105-Ն)